

EGE BÖLGESİ SANAYİ ODASI
AEGEAN REGION CHAMBER OF INDUSTRY

İMALAT SANAYİNDE KAPASİTE KULLANIM DURUM RAPORU 2019/II

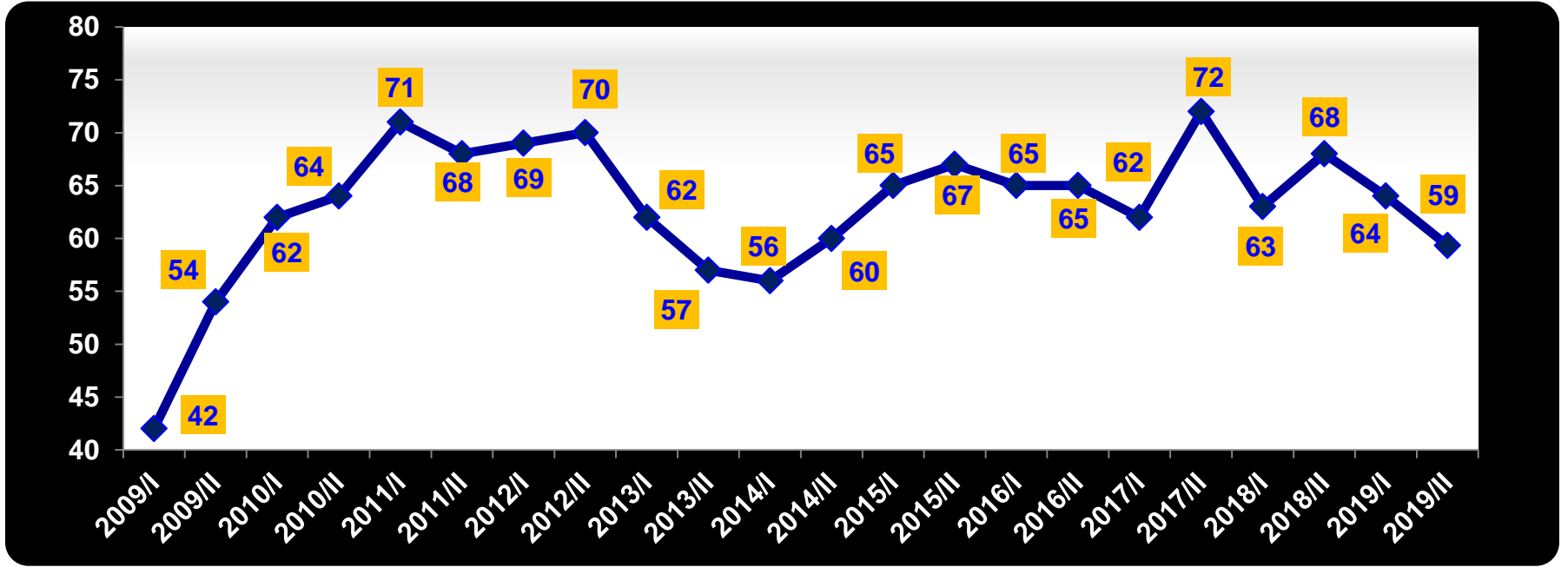
Ağustos 2019

AÇIKLAMA

- Ege Bölgesi Sanayi Odası olarak; 1980 yılından bu yana «**İmalat Sanayiinde Kapasite Kullanım Durumu**» çalışmasını yürütüyoruz.
- Geçmişte kitap olarak basılan çalışmayı, 2018 yılından itibaren de kapsamlı bir rapor olarak kamuoyuna sunmak istedik.
- Çalışma, **3 ayda bir** kısa bir anket ile üyelere sorulan sorulardan derlenmektedir.
- Merkez Bankası tarafından açıklanan aylık **Kapasite Kullanım Oranı** çalışmamızın da ana sorusunu oluşturmaktadır.
- Çalışma; mevcut çeyrekte **gerçekleşen durum** ve sonraki çeyrekte **beklentilere** ilişkin önemli fikirler vermektedir.
- **133** üyemiz, 2019 yılı II. çeyrek için hazırlanan anket çalışmasına katılmıştır.

EBSO KAPASİTE KULLANIM ORANI (%)

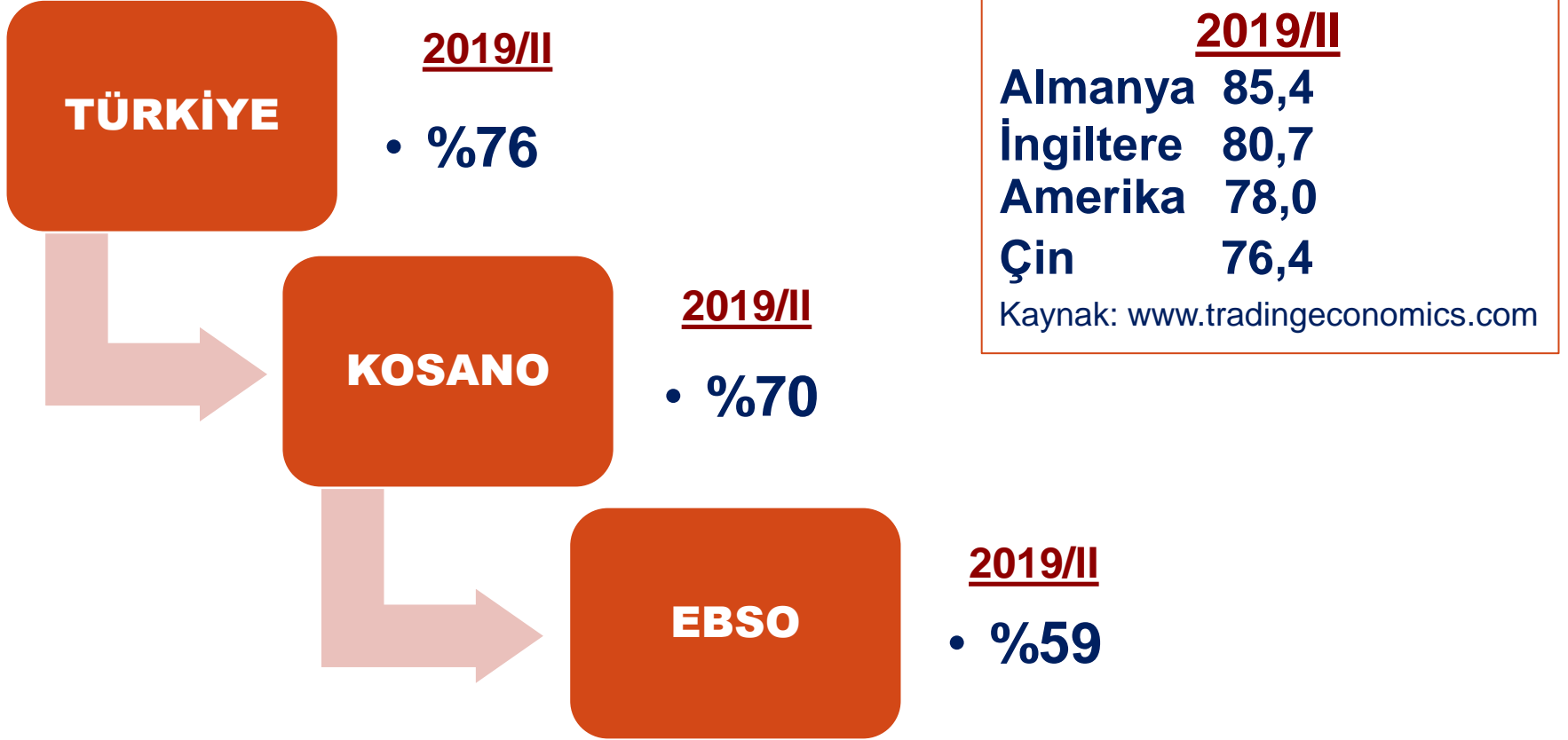
Kapasite Kullanım Oranı, kullanılan üretim kapasitesinin yüzdesidir.

Kapasite Kullanımı, ekonomideki genel büyüme ve talebi yansıtmaktadır.

Değişimler; firmaların maliyet, karlılık ve nakit akışlarında değişimlere yol açtığı için yakından takip edilir.

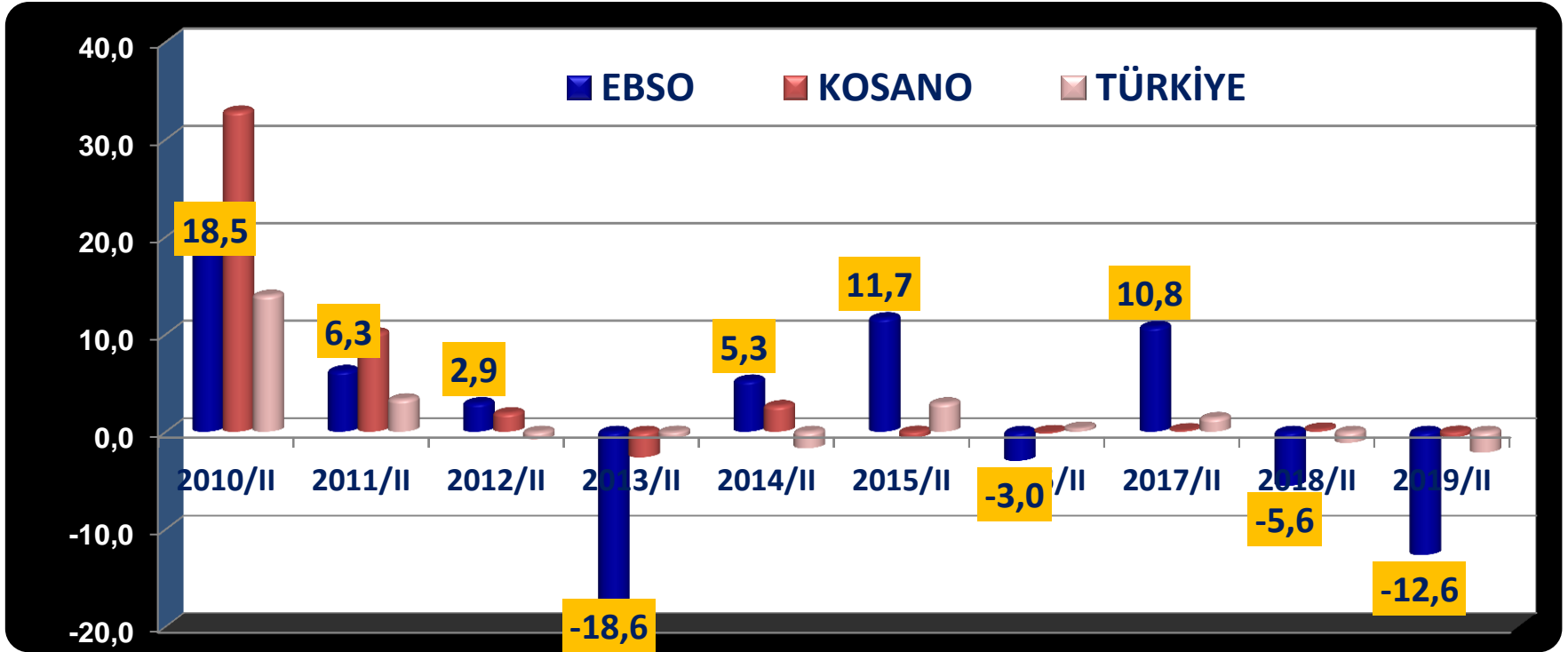
EBSO üyelerine 3 ayda bir sorulan kapasite kullanım oranı, 2019 yılı II. çeyrekte **%59**'dur. 2019 yılının ikinci çeyreği için ankete cevap veren firmaların **%16'sı** tam kapasite ile, **%84'ü** atıl kapasite ile çalıştığını belirtmiştir.

KARŞILAŞTIRMALI KAPASİTE KULLANIM ORANI (%)

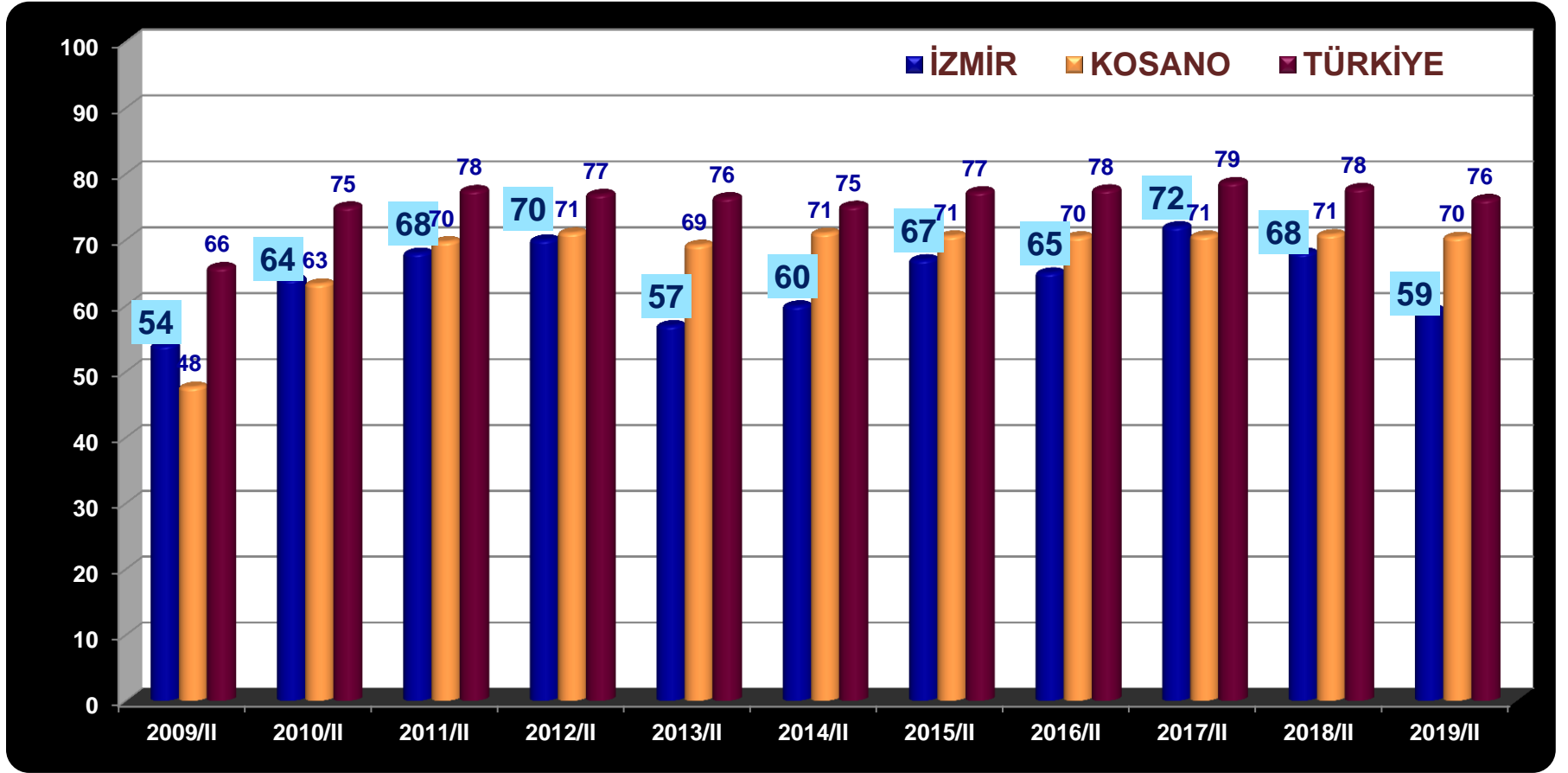
EBSO üyelerinin kapasite kullanım oranının daha düşük görünmesi, teknik olarak işletmelerin geleceği düşünerek gereğinden büyük kurulması ile ilişkilendirilebilir. Bununla birlikte; gerek Türkiye geneli, gerekse Kocaeli ile kapasite kullanım eğilimlerinin benzeşmesi ölçümün sağlıklı olduğunu da ortaya koymakta olup, bir önceki çeyreğe göre Türkiye genelinde artış yaşanırken, Kocaeli kapasite kullanım oranı değişmemiştir.

YILLAR İTİBARI İLE II. ÇEYREK KAPASİTE KULLANIM ARTIŞ ORANI (%)

2019 yılı II. çeyrekte kapasite kullanım oranı 2018 yılı II. çeyrek ile kıyaslandığında, **12,6** puanlık bir azalış yaşandığı görülmektedir.

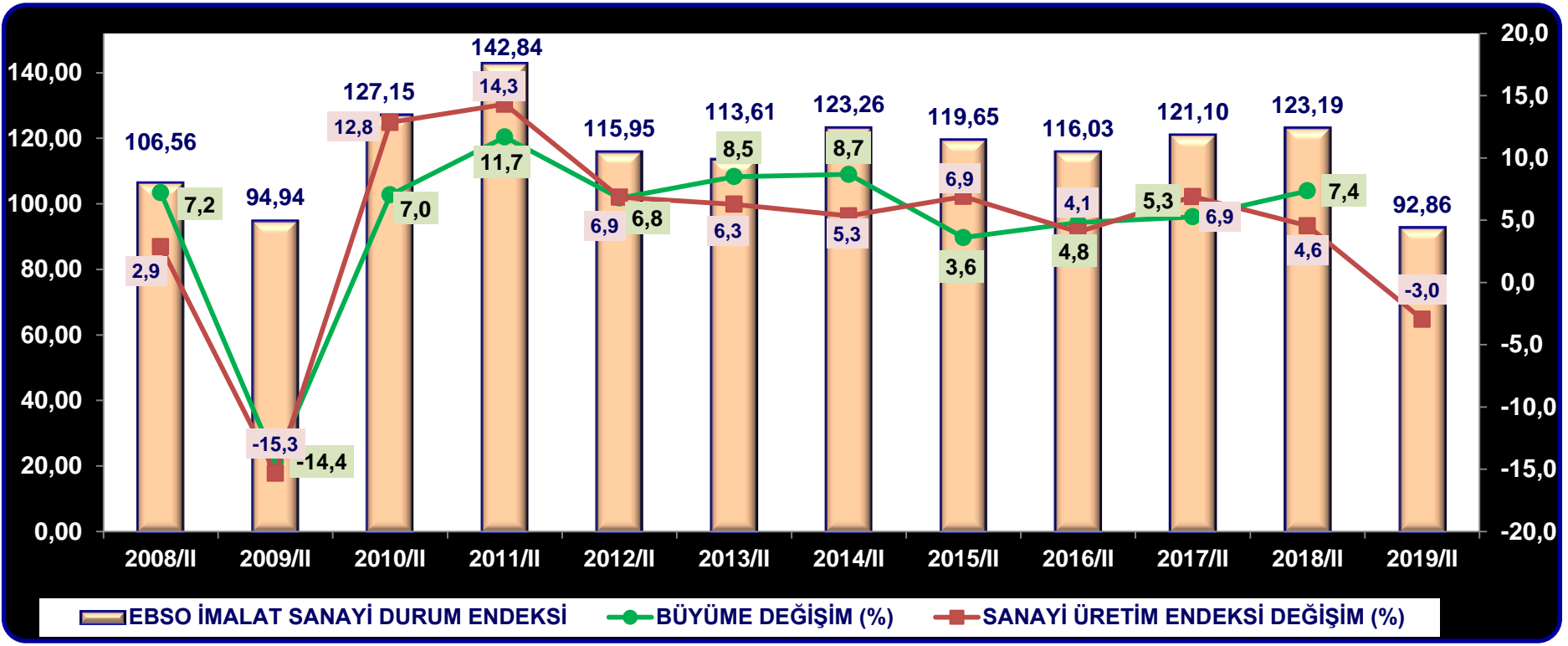
YILLAR İTİBARI İLE II. ÇEYREK KAPASİTE KULLANIM ORANI (%)

Son 10 yılın kapasite kullanım oranı ortalaması; EBSO üyelerinde %62, Kocaeli Üyelerinde %70, Türkiye genelinde %76'dır.

2019 yılı II. çeyreğinde %59 ile 2015 yılından bu yana yani, son 18 çeyreğin en düşük seviyesinde gerçekleşmiştir.

EBSO İMALAT SANAYİ DURUM ENDEKSİ ve BÜYÜME İLİŞKİSİ

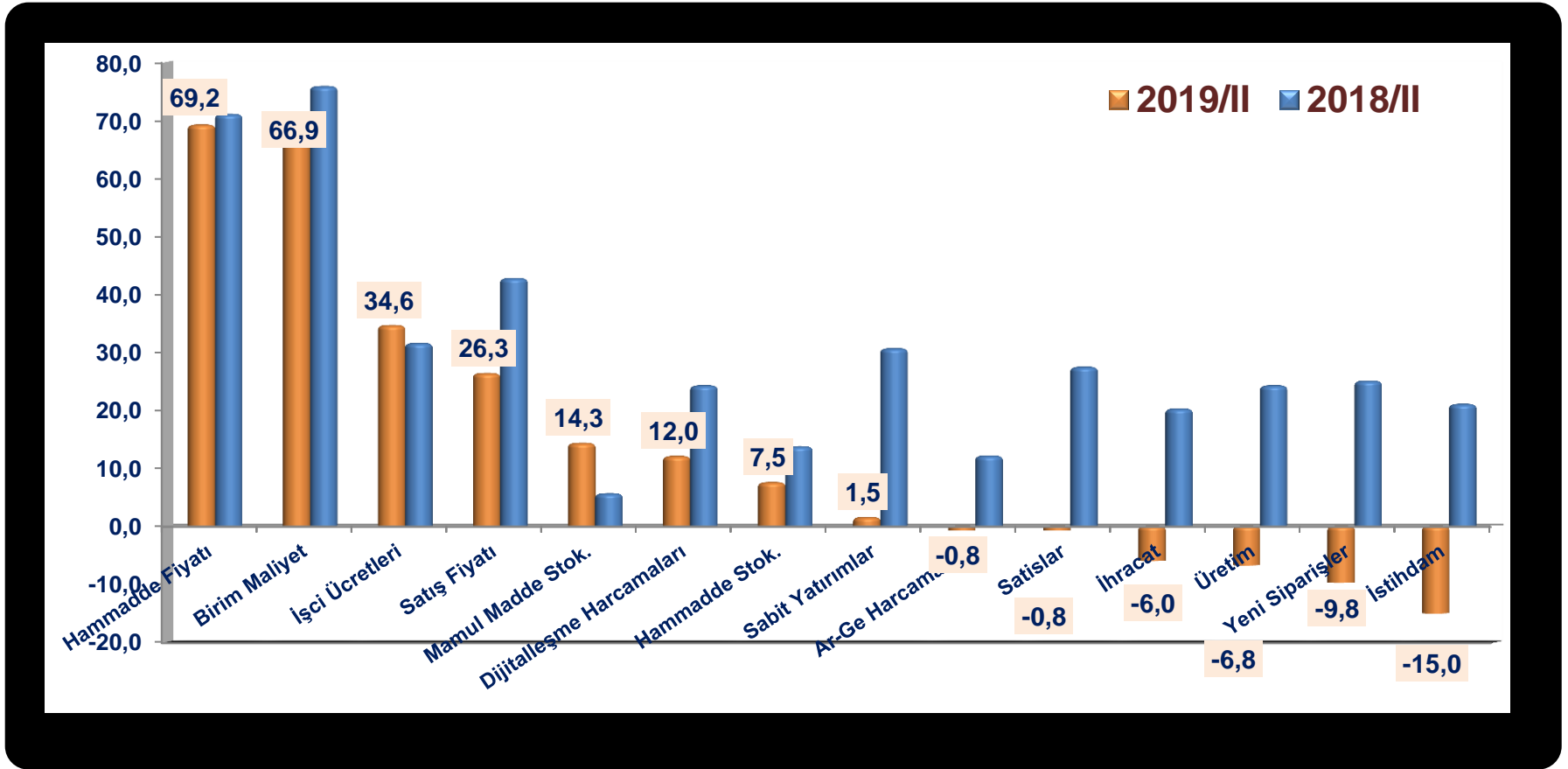
EBSO İmalat Sanayi Durum Endeksi 2008 yılından bu yana II. Çeyrekler itibariyle en düşük seviyede, Türkiye geneli **Sanayi Üretim Endeksi** 2009 yılından bu yana II. Çeyrekler itibariyle en düşük seviyede gerçekleşmiştir.

2019 YILI II. ÇEYREK AÇIKLANAN VERİLER

EKONOMİK GÖSTERGELER	2018/II	2019/II	DEĞİŞİM (%)
Karşılıksız İşlemi Yapılan Çekler (Adet)	98.514	147.698	49,9
Yi ÜFE (%)	20,08	27,96	39,3
Dolar	4,37	5,87	34,3
Euro	5,20	6,60	26,9
Karşılıksız İşlemi Yapıldıktan Sonra Ödenen Çekler (Adet)	27.031	21.752	-19,5
Tüketici Güven Endeksi	70,3	58,8	-16,4
Ekonomi Güven Endeksi	96,7	81,9	-15,3
Reel Kesim Güven Endeksi	108,57	102,30	-5,8
Kapasite Kullanım Oranı (%)	77,83	76,13	-2,2
PMI	47,4	46,7	-1,5

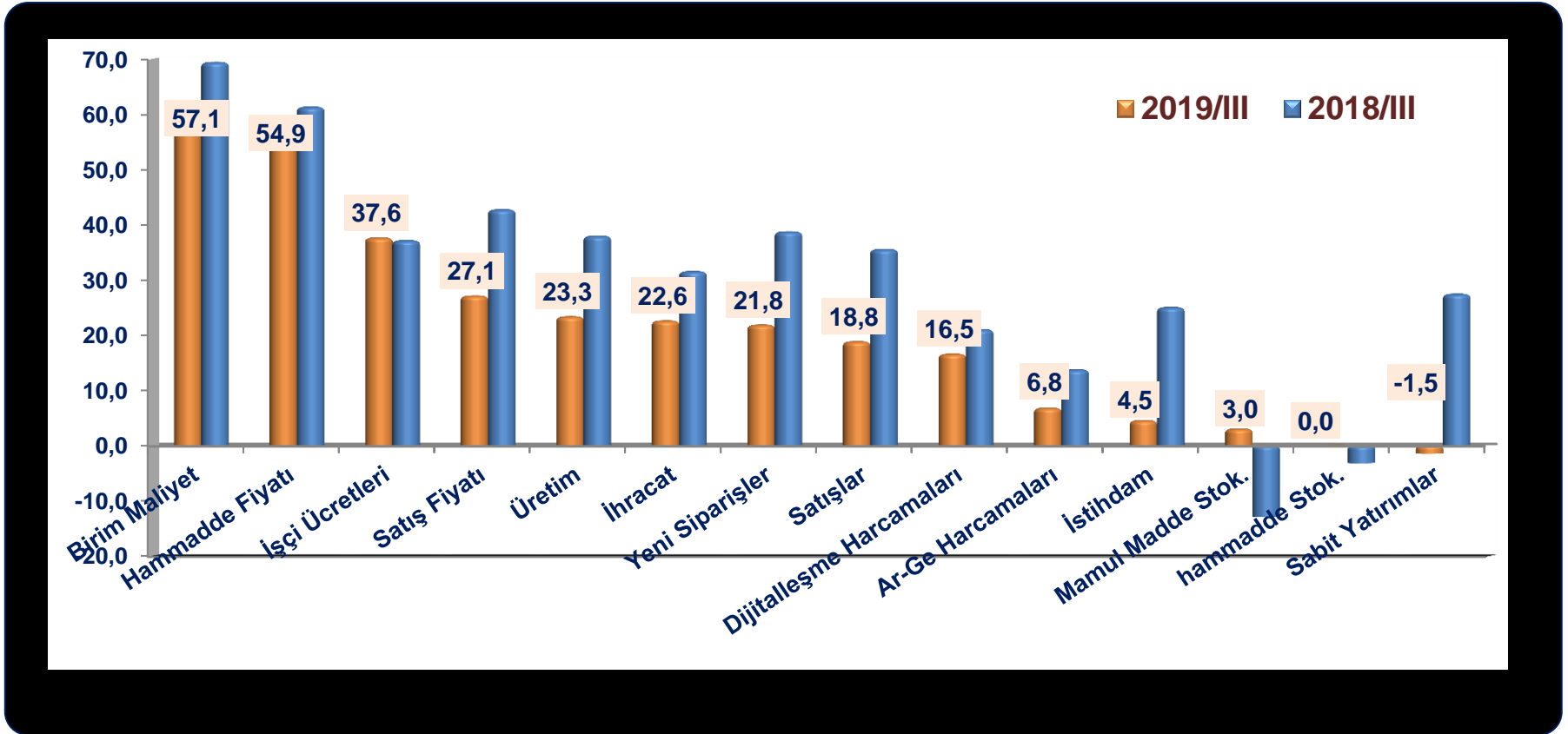
2019 yılı II. çeyrek verileri, geçen yılın aynı dönemi ile kıyaslandığında; Karşılıksız Çekler, Yi-ÜFE ve döviz kurlarında sert artışlar gözlenmiştir. Ayrıca aynı dönemde güven endekslerinde azalış dikkat çekmektedir.

2019 YILI II. ÇEYREKTE NET GERÇEKLEŞME

Net gerçekleşme; ilgili başlıklarda gerçekleşen artış ve azalışın farkından elde edilir. Üyelerin **%69,2'si**, 2019'un ikinci çeyreğinde ilk sırada, **hammadde fiyatlarının** arttığını ifade etmiştir. Onu, birim maliyet ve işçi ücretleri izlemiştir.

2019 YILI III. ÇEYREK İÇİN NET BEKLENTİLER

Üyelerin **%57,1'i**, 2019 yılının üçüncü çeyreğinde **birim maliyetin** ilk sırada artacağını, hammadde fiyatı ve işçi ücretleri artışının bunu izleyeceğini belirtmiştir.

Bu tür beklentilerin gerisinde; döviz kurundaki artışla birlikte gelen maliyet artışlarının belirleyici olduğu söylenebilir.

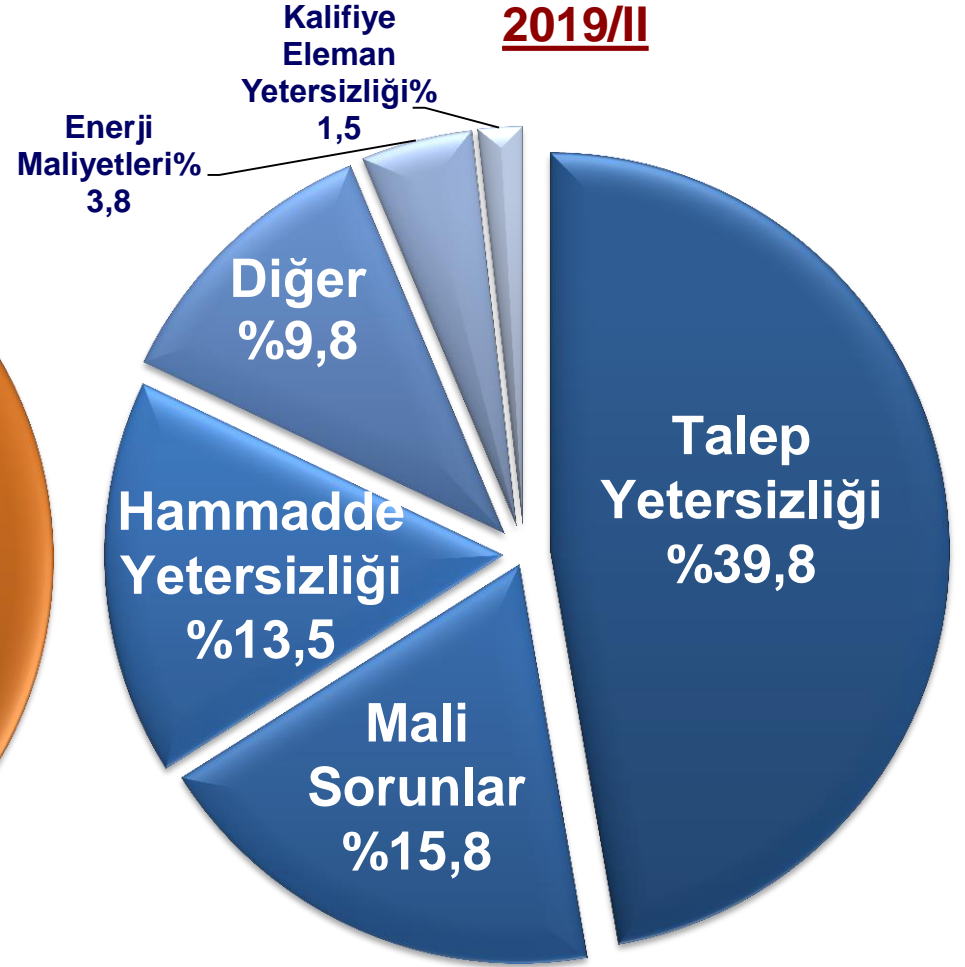
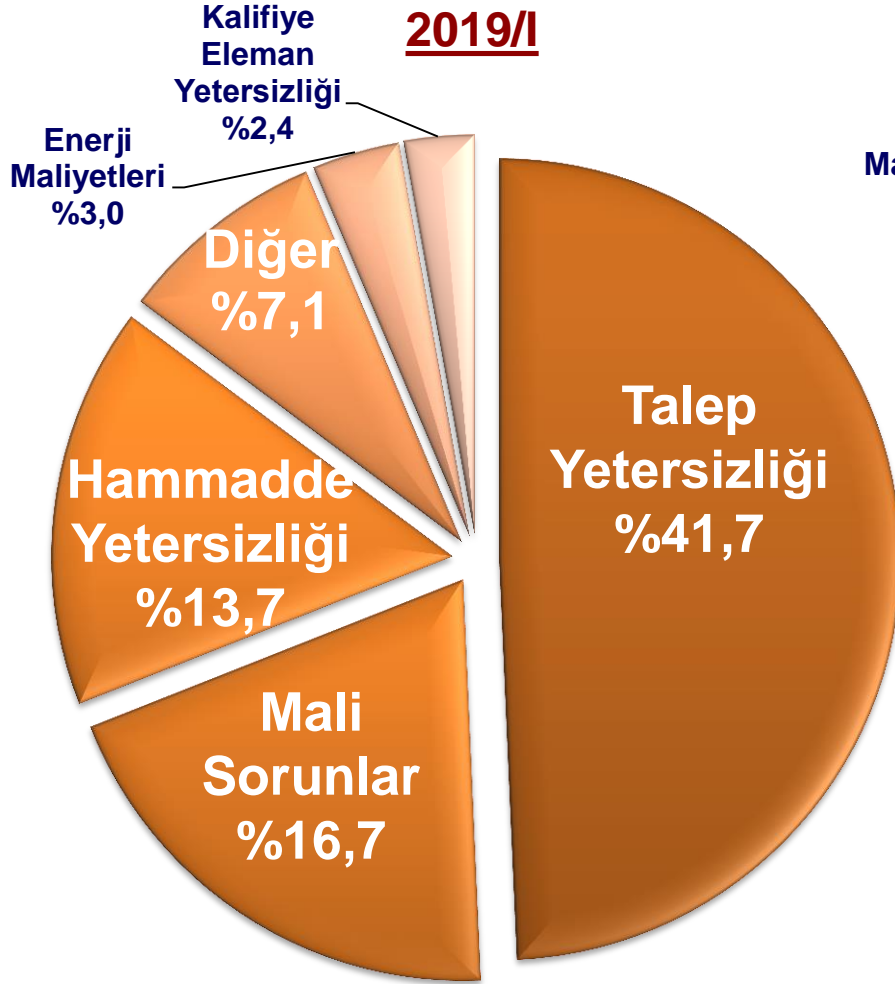
FASON ÜRETİM PAYI

Yıllık bazda gerçekleştirmelerde, üretimlerinin yaklaşık üçte birini işletmelerinde fason olarak yapan firmaların 2019 yılı ikinci çeyrekte **fason üretim oranı %40,66**'ya ulaşmıştır.

2018 yılı I. çeyrekte %25,26 II. çeyrekte %21,5, III. çeyrekte %48,9 ve IV. çeyrekte %37,9 oranında gerçekleşmiştir.

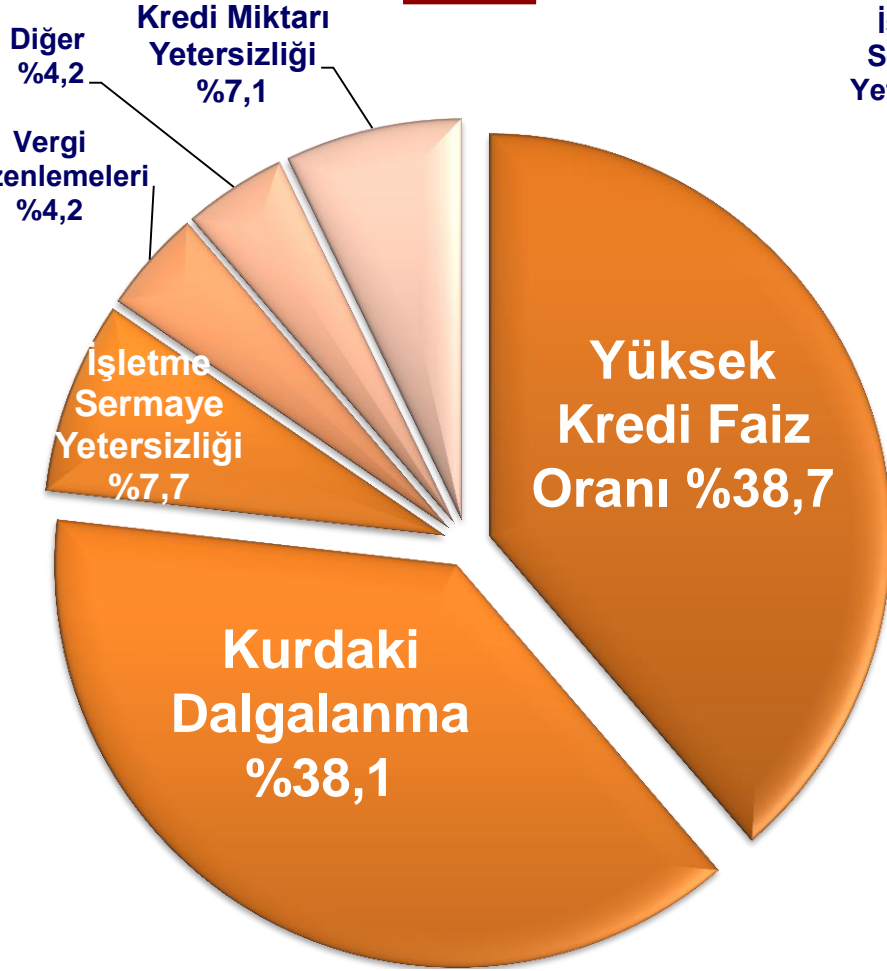
ATIL KAPASİTE İLE ÇALIŞMA NEDENLERİ

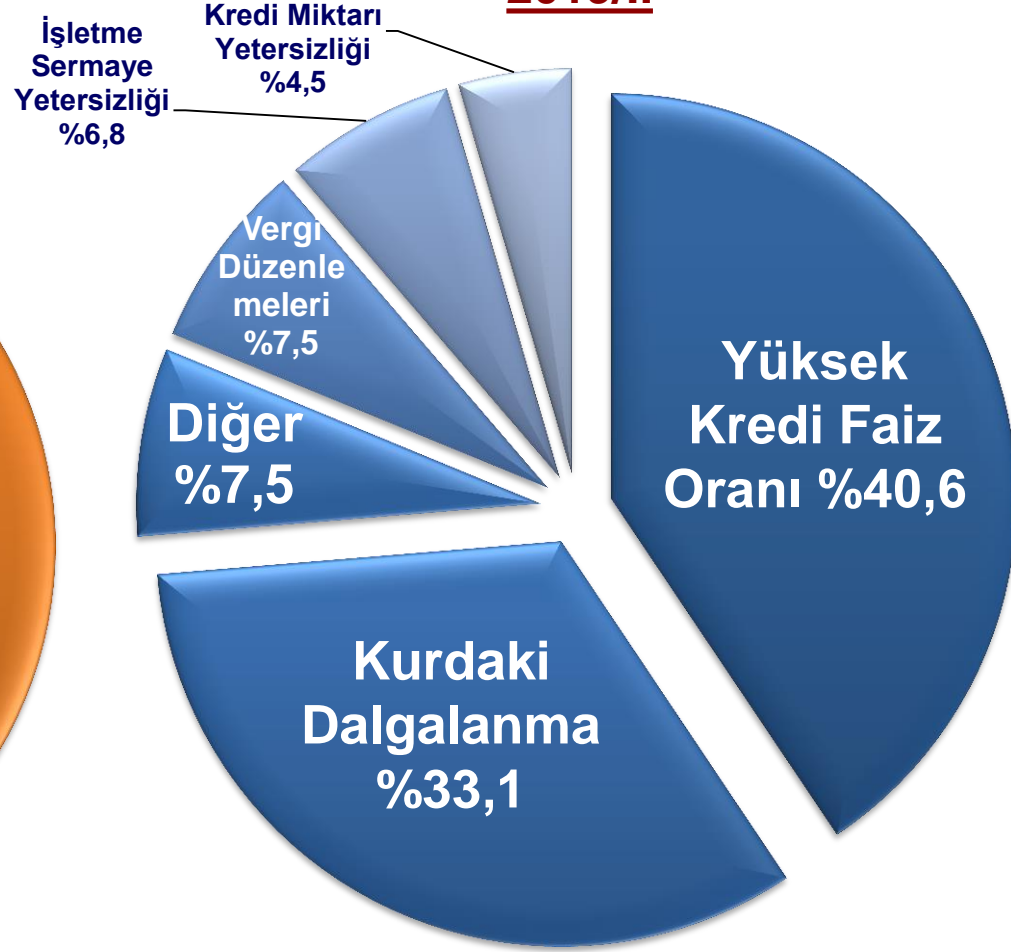
2019 yılının ikinci çeyreği için ankete cevap veren firmaların **%39,8'i talep yetersizliğini**, atıl kapasite ile çalışmada öncelikli olarak göstermektedir. İkinci ve üçüncü sırada mali sorunlar ve hammadde yetersizliği yer almıştır.

MALİ SORUNLARIN NEDENLERİ

2019/I

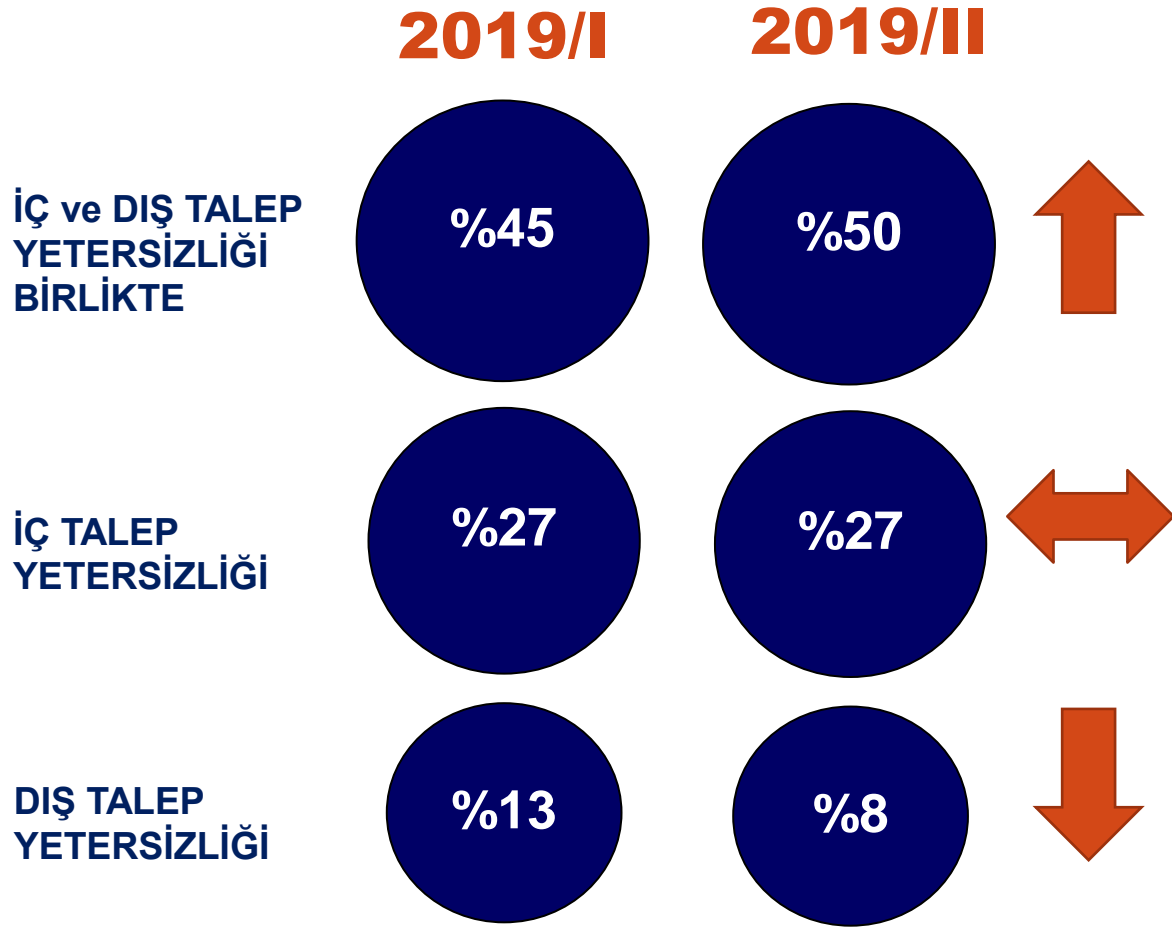
2019/II

2019 yılı I. çeyrekte olduğu gibi, 2019 yılı II. çeyrekte de mali sorunların nedenleri sıralamasında ilk 2'de yer alan başlıklar değişmemiştir;

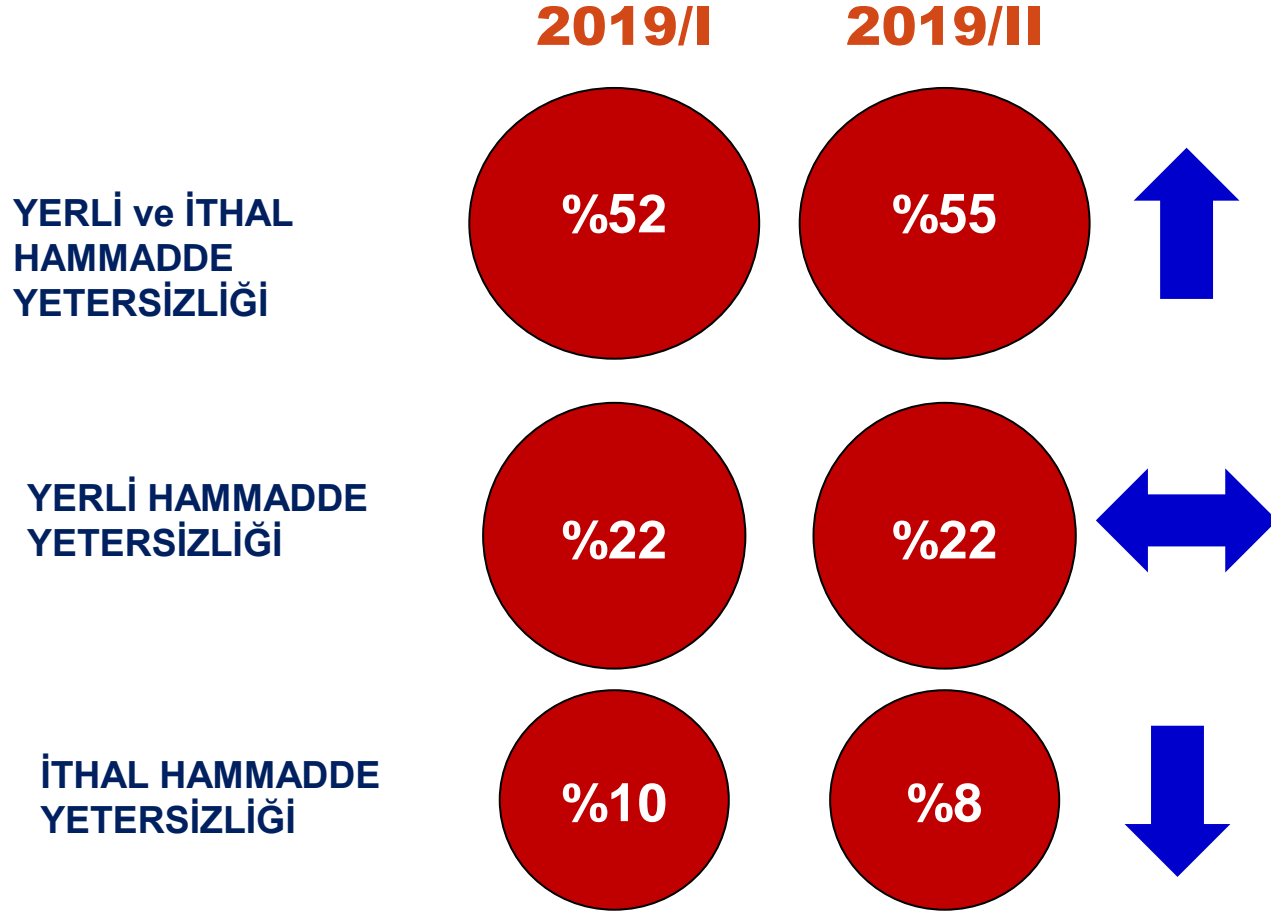
1. Yüksek Kredi Faiz Oranı
2. Kurdaki dalgalanmalar

TALEP YETERSİZLİĞİ SEBEPLERİ

Atıl Kapasite ile çalışma nedenlerinden ilk sırada gösterilen talep yetersizliğinde 2019 yılı ikinci çeyrekte firmaların **%50'si iç ve dış talep yetersizliğinin birlikte yaşandığını** belirtmiştir.

HAMMADDE YETERSİZLİĞİ

Atıl Kapasite ile çalışma nedenlerinden 3. sırada gösterilen hammadde yetersizliğinde 2019 yılı ikinci çeyrekte firmaların **%55'i yerli ve ithal hammadde temininde** sorun yaşamıştır.

EK TABLO 1

GERÇEKLEŞME VE BEKLENTİLER

EKONOMİK GÖSTERGELER	2019/II. DÖNEM GERÇEKLEŞEN (%)				2019/III. DÖNEM BEKLENTİ (%)			
	ARTTI	AZALDI	AYNI KALDI	NET DURUM	ARTACAK	AZALACAK	AYNI KALACAK	NET BEKLENTİ
ÜRETİM	36,1	42,9	21,1	-6,8	43,6	20,3	36,1	23,3
SATIŞLAR	37,6	38,3	24,1	-0,8	41,4	22,6	36,1	18,8
MAMÜL MADDE STOK.	34,6	20,3	45,1	14,3	24,1	21,1	54,9	3,0
HAMMADDE STOK.	29,3	21,8	48,9	7,5	22,6	22,6	54,9	0,0
SATIŞ FİYATI	38,3	12,0	49,6	26,3	34,6	7,5	57,9	27,1
HAMMADDE FİYATI	72,9	3,8	23,3	69,2	59,4	4,5	36,1	54,9
İŞÇİ ÜCRETLERİ	36,8	2,3	60,9	34,6	39,1	1,5	59,4	37,6
İHRACAT	27,8	33,8	38,3	-6,0	39,8	17,3	42,9	22,6
İSTİHDAM	11,3	26,3	62,4	-15,0	18,0	13,5	68,4	4,5
BİRİM MALİYET	72,2	5,3	22,6	66,9	63,2	6,0	30,8	57,1
SABİT YATIRIMLAR	18,8	17,3	63,9	1,5	18,0	19,5	62,4	-1,5
AR-GE HARCAMALARI	12,8	13,5	73,7	-0,8	17,3	10,5	72,2	6,8
DİJİTALLEŞME HARCAMALARI	19,5	7,5	72,9	12,0	24,1	7,5	68,4	16,5
YENİ SİPARİŞLER	21,8	31,6	46,6	-9,8	39,1	17,3	43,6	21,8

EK TABLO 2

ATIL KAPASİTE İLE ÇALIŞMA NEDENLERİ

(%)	Mali Sorunlar	Talep Yetersizliği	Hammadde Yetersizliği	Enerji Maliyetleri	Kalifiye Eleman Yetersizliği	Diğer
2015/I	5,8	17,0	21,4	19,6	19,0	17,2
2015/II	11,5	16,2	16,4	16,0	20,2	19,7
2015/III	12,4	16,4	15,8	17,8	20,2	17,4
2015/IV	10,0	15,9	15,6	19,5	21,7	17,3
2015/YILLIK	9,9	16,4	17,3	18,2	20,3	17,9
2016/I	11,1	18,6	15,3	17,2	20,1	17,8
2016/II	10,8	17,9	18,6	15,2	20,7	16,8
2016/III	10,2	16,3	16,0	16,4	22,7	18,4
2016/IV	9,4	15,3	17,9	17,0	21,7	18,8
2016/YILLIK	10,3	17,0	17,0	16,5	21,3	17,9
2017/I	7,6	17,1	15,9	17,7	23,1	18,6
2017/II	9,9	13,7	18,0	18,6	19,6	20,2
2017/III	8,3	16,5	17,6	18,0	21,0	18,7
2017/IV	6,9	17,7	17,3	21,3	19,9	17,0
2017/YILLIK	8,2	16,3	17,2	18,9	20,9	18,6
2018/I	6,6	15,3	19,2	18,7	22,4	18,0
2018/II	12,1	40,3	18,5	6,5	9,7	12,9
2018/III	14,0	36,3	21,7	5,1	8,3	14,6
2018/IV	18,5	35,7	15,3	5,1	4,5	8,9
2018/YILLIK	12,8	31,9	18,7	8,8	11,2	13,6
2019/I	16,7	41,7	13,7	3,0	2,4	7,1
2019/II	15,8	39,8	13,5	3,8	1,5	9,8

EK TABLO 3

MALİ SORUNLARIN NEDENLERİ

(%)	Yüksek Kredi Faiz Oranları	Kredi Miktarı Yetersizliği	İşletme Sermaye Yetersizliği	Vergi Düzenlemeleri	Kurdaki Dalgalanmalar	Diğer
2015/I	14,9	22,5	23,7	19,5	-	19,4
2015/II	16,3	20,2	21,8	19,4	-	22,3
2015/III	16,7	20,3	24,5	19,7	-	18,9
2015/IV	16,8	22,1	22,9	19,8	-	18,4
2015/YILLIK	16,2	21,3	23,2	19,6	-	19,7
2016/I	16,8	21,7	22,3	20,6	-	18,6
2016/II	18,3	22,5	22,5	21,6	-	15,2
2016/III	15,4	21,0	24,5	20,7	-	18,4
2016/IV	16,2	20,4	22,3	20,3	-	20,8
2016/YILLIK	16,7	21,4	22,9	20,8	-	18,3
2017/I	16,5	23,5	21,2	21,1	-	17,7
2017/II	16,5	22,3	23,4	19,7	-	18,1
2017/III	15,0	22,6	24,2	19,7	-	18,6
2017/IV	13,8	22,4	20,5	21,4	-	21,9
2017/YILLIK	15,5	22,7	22,3	20,5	-	19,1
2018/I	14,5	21,8	22,6	20,7	-	20,3
2018/II	34,7	4,8	8,1	7,3	36,3	11,0
2018/III	34,4	5,2	6,3	4,2	41,7	8,3
2018/IV	35,7	3,8	8,3	6,4	38,2	7,6
2018/YILLIK	29,8	8,9	11,3	9,7	38,7*	11,8
2019/I	38,7	7,1	7,7	4,2	38,1	4,2
2019/II	40,6	4,5	6,8	7,5	33,1	7,5

*Son 3 çeyreğin ortalamasıdır.

EK TABLO 4

FASON ÜRETİM

DÖNEM	FASON ÜRETİMİN TOPLAM ÜRETİM İÇİNDEKİ PAYI (%)
2013/IV	32,45
2014/I	32,43
2014/II	23,60
2014/III	37,08
2014/IV	21,70
2015/I	26,14
2015/II	30,44
2015/III	41,24
2015/IV	43,28
2016/I	30,14
2016/II	51,85
2016/III	34,78
2016/IV	36,49
2017/I	30,25
2017/II	38,12
2017/III	47,17
2017/IV	27,06
2018/I	25,26
2018/II	21,50
2018/III	48,86
2018/IV	37,91
2019/I	36,33
2019/II	40,66